

Česká ústavní úprava vztahu k Evropské unii.

Podklady a nálezy k evropskému zatýkácímu rozkazu

Ulrich Hufeld*

I. VÝHRADA SUVERENITY ČESKÉ REPUBLIKY

1. Výhrada státní suverenity

Výhrada suverenity (*Souveränitätsvorbehalt*) ve vztahu k Evropské unii se v ústavních úpravách členských států vyskytuje v trojí podobě: jako výhrada kvantity (a), výhrada přezkumu (b) a výhrada hierarchie a rozhodování (c).

a) Omezení na „některé“ pravomoci

Výhrada kvantity (Quantitätsvorbehalt) pramení z obav států, že ačkoli se žádný jednotlivý krok integrace nedotýká jejich samostatnosti (preambule české Ústavy), sled menších kroků dovádí integraci k „bodu zvratu“ a jednoho dne se kvantita náhle změní v kvalitu. Z polské ústavněprávní judikatury je převzat následující výrok: „Ústava v čl. 90 odst. 1 zmocňuje státní orgány k přenosu kompetencí pouze, v některých záležitostech“. Z toho vyplývá zákaz přesunout veškeré kompetence ústavního orgánu, popř. kompetence tvořící jádro jeho příslušnosti, nebo všechny kompetence státu v určité oblasti¹. Stejně koncepce se přidržuje česká Ústava, která v čl. 10a stejně jako Polsko dává jako přenositelné k dispozici jen „některé“ pravomoci.²

b) Vybočující právní akt – absolutně vybočující právní akt

Výhradou přezkumu (Kontrollvorbehalt) si ústavní soudy členských států zachovávají právo přezkoumat, zda politické a právní „jednání na základě Smlouvy a jeho konkretizace, tedy konkrétní vyplnění a rozvinutí jím podloženého programu“³ setrvá v mezích stanovených integračním zákonodárstvím (vnitrostátním postupem umožňujícím integraci, ratifikačním zákonem či zákonem o souhlasu). Když orgány Evropského společenství nebo Evropské unie jednáními „vně ... uděleného zmocnění – ultra vires –“⁴ opustí *integrační program*, vyprovokují národní ústavní soudy k tomu, aby v prostoru národního práva určily skutkovou podstatu *vybočujícího právního aktu (ausbrechender Rechtsakt)*, jejímž právním následkem je nezávažnost takového

aktu⁵. Míra přezkumu vykonávaná ústavními soudy členských států dosud není přesně určena. Přesto je princip jasný; národnímu ústavnímu soudnictví je dána možnost držet pod kontrolou vývoj integrace – nejen trvalý, strukturální odklon od programu integrace, nýbrž i „podstatné odchýlení se od smluvního podkladu“⁶ v jednotlivém případě.

Ústavní soud ČR se svým rozhodnutím k cukerným kvótám hlásí k výhradě přezkumu a nepřímo také k právnímu konceptu „vybočujícího právního aktu“. V čl. 10a Ústavy ČR nachází soud „normativní základ pro přenos pravomocí“; jde však o „podmíněné propůjčení“, které může trvat jen „pokud tyto pravomoci jsou orgány ES vykonávány způsobem slučitelným s uchováním základů státní suverenity České republiky“. Nadto Ústavní soud zdůrazňuje všestrannou vázanost „podstatnými náležitostmi demokratického právního státu“, které podle čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR leží dokonce i mimo dispozici ústavodárce. Tím soud vymezuje materiální meze integrace jak pro českého integračního normotvůrce, tak i pro orgány Unie a Společenství; čl. 10a a čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR jsou protějškem čl. 23 odst. 1 věty třetí ve spojení s čl. 79 odst. 3 Základního zákona. Rozhodnutí Ústavního soudu osvětluje rozlišování mezi *nepřenositelnými* a *nepřenesenými* pravomocemi. Není zde však žádný náznak, že by český Ústavní soud chtěl omezit svou výhradu přezkumu jen na případ (zde takto nazývaný) „absolutně vybočujícího právního aktu“ (*absolut ausbrechender Rechtsakt*), který nemůže vydat ani národní parlament, a proto nemůže být při nejlepší politické vůli umožněn ani prostřednictvím integračního předpisu. Soud se ale výslovně staví do „řady nejvyšších soudních instancí“, které „se nikdy zcela nepodřídily doktríně absolutní přednosti komunitárního práva nad veškerým ústavním právem“.

c) Koncept harmonizace

Výhradou hierarchie a rozhodování (Hierarchie- und Entscheidungsvorbehalt) členské státy usměrňují vztah mezi národním ústavním právem a evropským právem vybaveným předností. Česká republika patří ke státům, jejichž ústavy nechaly běžný zákon bez dalšího ustoupit smlouvě⁷ a sekundárnímu právu⁸. Normy, které stanoví hierarchii na způsob čl. 10 Ústavy ČR,⁹ dávají svým omezením na jednoduché (podústavní) právo najevo, že ústava sama se nepodrobí požadavku před-

nosti práva Evropského společenství s takovou samozřejmostí jako běžné zákony. Dále česká ústava poukazuje na možnost „nesouladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem“ (čl. 89 odst. 3) a pro tento případ požaduje, aby byl „nesoulad odstraněn“. Tato norma nesměřuje k hierarchizaci, nýbrž k harmonizaci¹⁰.

Harmonie místo hierarchie! Ústavy členských států EU zachovávají přednost evropského práva, přičemž se z ní samy vymaňují tím, že požadují soulad evropského a ústavního práva. Harmonizace zabraňuje tomu, aby se ústava stala předmětem derogace; umožňuje, aby *jak* smlouva, *tak i* ústava společně zachovaly smluvní požadavek přednosti.¹¹ Čl. 89 odst. 3 Ústavy ČR zachycuje ve skutkové podstatě nesouladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem případ harmonizace. Z hlediska právních následků staví „překážku bránící ratifikaci smlouvy“ až do odstranění nesouladu. Koncept harmonizace rozlišuje mezi změnami ústavy a integračním zákonodárstvím, nežádá se systémem synchronního – synchronizujícího – integračního zákonodárství (*synchrone Integrationsgesetzgebung*). Německo a Rakousko (a také Lucembursko) chápou integrační zákony jako akty, kterými se vyslovuje souhlas se smlouvou a zároveň se jimi mění ústava, které *uno actu* ratifikují smlouvu a přizpůsobují jí ústavu: revize *prostřednictvím* integrace.¹² Naproti tomu Česká republika se řídí principem revize *před* integrací, který v Evropské unii převládá.

2. Revize před integrací

Pokud se státy nepřipojí k systému synchronního integračního zákonodárství a zároveň nebudou mít v úmyslu integraci se uzavřít, musí v případě rozporu uskutečnit navzájem oddělené procesy: ratifikaci integrační smlouvy a změnu ústavy (separativní integrační zákonodárství, *separative Integrationsgesetzgebung*). Princip oddělení skrývá riziko. Pokud dojde k ratifikaci, aniž by byla provedena revize, má členský stát co do činění s „prolamujícím právním aktem“ (a). Toto nebezpečí by bylo vyloučeno jedině v modelu předběžného a *obligatorního* přezkumu smluv. V ostatních modelech může ústavní právo procesní jen ovlivnit pravděpodobnost, že bude podán návrh nezbytný k vyvolání přezkumu smlouvy (b).

a) Problematický případ: ratifikace bez revize

Prolamující právní akt (einbrechender Rechtsakt) sekundárního unijního nebo komunitárního práva se vyznačuje tím, že

- je v rozporu s národním ústavním právem, k jehož včasnému přizpůsobení nedošlo;
- má oporu ve Smlouvě a v ratifikačním zákoně – na rozdíl od „vybočujícího právního aktu“;

- nepřekračuje materiální meze evropeizace (čl. 6 odst. 3 Smlouvy o EU; čl. 23 odst. 1 věta třetí ve spojení s čl. 79 odst. 3 Základního zákona; čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR; čl. 7 odst. 6 portugalské ústavy) – na rozdíl od „absolutně vybočujícího právního aktu“;
- je pro rozpor s ústavou odmítán (Polsko), nebo je přes rozpor s ústavou inkorporován (Portugalsko, Francie).

Přistoupením k Evropské unii přijalo Polsko v rámci *acquis communautaire* také se Smlouvou souladné¹³ rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu¹⁴ – přitom však zřejmě přehlédlo, že tento akt sekundárního unijního práva vtahuje do nového systému vydávání občanů Unie („předávání“) i extradici *vlastních* státních občanů. Tomu brání čl. 55 odst. 1 polské ústavy: „Extradice polského občana je zakázána.“ Polský Ústavní tribunál hájil tento absolutní zákaz a přednost polské ústavy (čl. 8 odst. 1) před „prolamujícím“ rámcovým rozhodnutím a polským zákonem, který rámcové rozhodnutí konformně transformoval: „Rozpor tohoto rázu nemůže být v žádném případě odstraněn přijetím přednosti předpisů komunitárního práva před ústavou. ... V takové situaci by spíše musel lid jako suverén, nebo orgán státní moci oprávněný ústavou k zastupování lidu přijmout rozhodnutí, zda bude změněna ústava, bude usilováno o učinění odpovídajících změn v komunitárních předpisech, nebo – v nejzazším případě – Polsko vystoupí z Evropské unie“¹⁵

Na znamení schopnosti Polska začlenit se do integrace odložil tribunál v dubnu 2005 pozbytí účinnosti protiústavních předpisů transformujících rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu o 18 měsíců. Krátce před uplynutím této lhůty nabylo účinnosti nový evropeizační čl. 55 ústavy. Polsko tak rozpor urovnalo cestou dodatečné ústavní změny „pokulhávající“ za ratifikací, tedy pozdě (po ratifikaci), ale ještě ne příliš pozdě: Přizpůsobený výrok polského Ústavního tribunálu o odložení vykonatelnosti jeho rozhodnutí¹⁶ dává zákonodárci příležitost k tomu, aby se smířil sám se sebou a ústavněprávně zajistil program integrace, s nímž předtím vyslovil souhlas přistoupením. Zatímco Polsko může, pokud opomine včasnou revizi, docílit harmonizace ústavy a „prolamujícího“ právního aktu jen komplexní součinností ústavního soudu a parlamentu v určené lhůtě, ústava Portugalska volí preventivní opatření v podobě salvátorské klauzule k inkorporaci „prolamujícího“ právního aktu: „Materiální nebo formální protiústavnost řádně ratifikovaných mezinárodních smluv nevylučuje použití v nich obsažených norem také ve vnitrostátním právním řádu Portugalska, pokud jsou tyto normy používány i ve vnitrostátních právních řádech ostatních smluvních stran, leda že tato protiústavnost spočívá v porušení základního ustanovení“ (čl. 277 odst. 2). Zde je v systému separačního integračního zákonodárství pomocným způsobem docí-

leno účinků systému synchronního a právní akt sám je inkorporován na základě integračního předpisu. V této linii judikuje také francouzská Ústavní rada, která hodlá odepřít inkorporaci jen v případech evidentní, „výslovné“ neslučitelnosti.¹⁷

b) *Normální případ: není ratifikace bez revize*

Dodatečná, „pokulhávající“ ústavní změna a zhojení ex post mohou být v systému revize před integrací jen pomocnými prostředky. *Včasná a oddělená harmonizace*, která je tomuto systému vlastní, má eminentní politický význam. Členský stát se před ratifikací ubezpečuje o své ústavní identitě. Tento členský stát upíná svou politickou pozornost nejen na předmět ratifikace – evropské ústavní právo, které získává –, ale uvědomí si i ty části svého ústavního práva, kterých se před ratifikací vzdal. To zvyšuje pravděpodobnost ztroskotání ratifikace. Neboť ono vzdání se pravomocí je vyloučeno do samostatného řízení o změně ústavy. V případě revize před integrací by Polsko, předtím než by se připojilo k programu integrace, který připouští vydávání vlastních státních občanů, muselo dát protichůdnou ústavní normu k dispozici celé demokratické veřejnosti. V již předem nastolené harmonii systému synchronního integračního zákonodárství zůstávají naproti tomu ztráty na straně národního ústavního práva do značné míry neviditelnými¹⁸.

Systém separačního integračního zákonodárství vyžaduje zdůrazněně politické a ústavněprávní prohlášení předtím, než členský stát převezme nové závazky ve vnějších vztazích. Revize před integrací zamezuje „prolamujícím“ právním aktům. Za tímto účelem má systém z hlediska ústavního práva procesního k dispozici předběžný přezkum mezinárodních smluv. Čl. 54 francouzské ústavy může být vzorem pro případy, kdy politika hledá v soudním rozhodnutí právní jistotu a snad i politické výhody: „Pokud Ústavní rada, svolaná prezidentem republiky, předsedou vlády, předsedou jedné nebo druhé komory nebo šedesáti poslanci či šedesáti senátory, shledala, že mezinárodní závazek obsahuje protiústavní ustanovení, může zmocnění k jeho ratifikaci nebo vyslovení souhlasu s ním následovat teprve po změně ústavy“. Nalezne-li se návrhovatel a je-li zjištěn případ kolize, stojí ústavodárce před jednoznačně formulovanou volbou: buď „revize před integrací“, nebo „bez revize žádná integrace“. Portugalsko svěruje návrh prezidentovi¹⁹, stejně jako Polsko²⁰. Čl. 95 španělské ústavy povyšuje revizi před integrací na přísný imperativ („Uzavření mezinárodní smlouvy, která obsahuje protiústavní ustanovení, vyžaduje předchozí změnu ústavy.“) a jako s návrhovatelem počítá s vládou nebo jednou či druhou komorou parlamentu.

Stejný princip si stanovila Česká republika. Také ona čelí „prolomení“ – takovému právnímu aktu, který je sice v souladu s předpisem umožňujícím integraci

a dodržuje i materiální meze evropeizace, avšak odporuje ústavě členského státu – řízením o předběžném přezkumu mezinárodních smluv (čl. 87 odst. 2 Ústavy ČR). Pokud se toto řízení uskuteční a je zjištěn nesoulad, platí čl. 89 odst. 3 Ústavy ČR²¹. Výrok Ústavního soudu o nesouladu *včas* aktivuje výhradu hierarchie a rozhodování. V této situaci je možnost znovu vyjednávat o smlouvě, provést harmonizaci prostřednictvím změny ústavy – anebo jednoduše odepřít ratifikaci. To je něco jiného, než výše načrtnuté polské, politicky vysoce výbušné trilema *po* ratifikaci s možnostmi dodatečného vyjednávání, opožděné změny ústavy nebo vystoupení z Evropské unie²². Přesto může i česká výhrada suverenity přivést zemi do překerní politické situace: Ústavní soud může být pověřen přezkumem slučitelnosti nejdříve tehdy, když Parlament předloží hotovou smlouvu – sjednanou za účasti české vlády.

Ustanovení § 71a českého zákona o Ústavním soudu²³ poskytuje přehled návrhvatelů a dob pro podání návrhu. Vláda není k podání návrhu oprávněna; zákon předpokládá, že si vláda smlouvu osvojila v průběhu vyjednávání a nemá důvod zpochybňovat její ústavnost.²⁴ Oprávnění k podání návrhu dává § 71a zákona o Ústavním soudu Poslanecké sněmovně a Senátu v době mezi předložením smlouvy k vyslovení souhlasu s ratifikací a usnesením na vyslovení tohoto souhlasu, ale také parlamentním menšinám v obou komorách, tj. skupině nejméně 41 poslanců (z celkového počtu 200) nebo nejméně 17 senátorů (z celkového počtu 81) „od okamžiku, kdy byl Parlamentem k ratifikaci mezinárodní smlouvy vysloven souhlas, do okamžiku, kdy prezident republiky smlouvu ratifikoval.“²⁵ V neposlední řadě, avšak v poslední chvíli před dokončením ratifikace, má právo vyvolat přezkum smlouvy prezident republiky. Běžný zákon tak vyplňuje mezeru v ústavě, která umožňuje předběžný přezkum, avšak ponechává otevřenou otázku okruhu oprávněných návrhvatelů. Český zákon o Ústavním soudu pak vychází z toho, že podání návrhu, který je zaměřen na harmonizaci, má být pravděpodobné; stanoví širší okruh návrhvatelů než francouzská, polská a španělská ústava; pouze Bulharsko jde v tomto ohledu ještě o krok dále.²⁶

Tak je, celkem vzato, „prolamující“ právní akt v České republice nepravděpodobnější než například v Polsku, ale není nemožný. Proto se i pro Českou republiku nabízí otázka, co s právním aktem, který proti plánu, přes všechna preventivní opatření prolamuje ústavní řád. Je inkorporován, nebo odmítnut? Právní řád České republiky neobsahuje předpis, který by podobně jako čl. 277 odst. 2 portugalské ústavy výslovně přejímal protiústavní právo supranacionální (mezinárodní) organizace do vnitrostátního právního řádu. Česká ústava může nanejvýš snést – po vzoru portugalského modelu a v souladu s francouzskou Ústavní radou²⁷ – výrazné omezení konceptu harmonizace a strpět „prolamující“ právní akt pokud možno až k neporušitelné hranici čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR. Tak silně požaduje

čl. 89 odst. 3 Ústavy ČR „soulad“: Tato norma stanoví příkaz k harmonizaci jako následek předběžného přezkumu mezinárodní smlouvy; neupravuje konfliktní situaci, která vznikne, když k předběžné kontrole nedojde a soulad mezi evropským a ústavním právem není zajištěn. Platí v České republice, tak jako v Polsku, striktní příkaz harmonizace ex post?

Odpověď dává brněnský nálezný k evropskému zatýkáckému rozkazu.²⁸ Boje o evropský zatýkácký rozkaz na úrovni politické, právní a konečně i v rámci ústavního soudnictví ukazují, že české státní orgány berou otevřenost ústavy mezinárodnímu a evropskému právu (čl. 1 odst. 2, čl. 10a Ústavy ČR) stejně vážně, jako výhradu státní suverenity.

II. EVROPSKÝ ZATÝKACÍ ROZKAZ V ČESKÉ REPUBLICE

Rámcové rozhodnutí o evropském zatýkáckém rozkazu²⁹ vyprovokovalo ty členské státy, jejichž státní občané jsou před vydáním do zahraničí chráněni *na úrovni ústavních základních práv a bezvýhradně*. V těchto státech vyvstala potřeba změny jednoduchého práva, ale navíc i ústavního práva. I v České republice? Listina základních práv a svobod stanoví v čl. 14 odst. 4 větě druhé: „*Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti*“. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky diskutovala změnu ústavy a na rozdíl od některých jiných členských států ji odmítla (1). Rozhodnutí Ústavního soudu o transformaci evropského zatýkáckého rozkazu do běžného zákona přineslo právní jistotu do používání tohoto nástroje – a také vyjasnilo český postoj k „prolamujícím“ právním aktům (2). Stejně jako německý, i český ústavní soud zdůraznil princip teritoriality (3).

1. Evropský zatýkácký rozkaz a „základní právo na zachování příslušnosti“

a) Transformace evropského zatýkáckého rozkazu v České republice

Česká republika má, legislativně technicky vzato, samostatnou Listinu základních práv a svobod, avšak ta je Ústavou ČR (čl. 3, čl. 112 odst. 1) povýšena na nedílnou součást ústavního pořádku. Na první pohled přísný zákaz nutit občana k opuštění jeho vlasti chtěla vláda zmírnit výjimkou stanovenou specificky pro potřeby EU („Občan může být předán“), aby zajistila přizpůsobení trestního práva procesního determinované unijním právem („pokud to vyplývá ze závazků České republiky jako členského státu Evropské unie, které nelze omezit ani vyloučit“)³⁰. Návrh však dne 2. dubna 2004 nezískal v Poslanecké sněmovně potřebnou třipětinovou většinu. Komory Parlamentu přijaly pouze no-

velu trestního řádu – i proti suspensivnímu vetu prezidenta (čl. 50 Ústavy ČR), který poukazoval na její protiústavnost.

Po neúspěchu pokusu o novelu ústavy v dubnu 2004 (v době mezi referendem o přistoupení k EU v červnu 2003 a účinností přistoupení k 1. květnu 2004) nebylo až do nálezu Ústavního soudu jasné, zda je transformace rámcového rozhodnutí do běžného zákona v souladu s ústavním právem.

b) Implementace evropského zatýkáckého rozkazu ze srovnávacího pohledu

Rámcové rozhodnutí se dotýká základního poměru mezi státem a státním občanem, z hlediska ústavního práva zásadního vztahu mezi ochranou a poslušností, základního práva na zachování příslušnosti (*Grundrecht der Zugehörigkeit*)³¹ – „zvláštního pouta občana k jím nesenému právnímu řádu“³². Vztah ochrany a poslušnosti má však dnes i evropský rozměr. Uvnitř Evropské unie ztrácí státní občanství povahu základního právního rozlišení osob. Generální advokát *Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer* označil posun od klasického mezinárodněprávního pojetí extradice k evropskému zatýkáckému rozkazu za „koperníkovský obrat“: Podle něj „již neexistují svrchované státy, které by mohly spolupracovat v konkrétních případech, nýbrž členové Evropské unie, kteří mají povinnost si vzájemně poskytovat pomoc, pokud došlo ke spáchání trestného činu společného zájmu“³³. Když se zde tedy disponuje se suverenitou členských států – a evropský zatýkácký rozkaz je toho příkladem – nabízí se otázka, co výhrada státní suverenity. Kromě České republiky musely tento základní konflikt na úrovni ústavního práva řešit i mnohé další státy:

- Polsko reagovalo dodatečným doplněním ústavy (čl. 55) na paradigmatické rozhodnutí Ústavního tribunálu³⁴, podobně změnil Kypr čl. 11 své ústavy na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu³⁵;
- Francie a Portugalsko vybavily své ústavy zvláštními harmonizačními klauzulemi týkajícími se EU: Francie výslovně s ohledem na evropský zatýkácký rozkaz³⁶ (čl. 88-2 odst. 3), Portugalsko klauzulí nedotknutelnosti ve prospěch policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (čl. 33 odst. 5); Rakousko přijalo jako ústavní ustanovení předpis k „výkonu evropského zatýkáckého rozkazu na rakouských státních občanech“³⁷;
- Bulharsko ještě před přistoupením připojilo k základnímu právu občanů na ochranu před vydáním klauzuli otevírající mezinárodním smlouvám (nejen v rámci EU) prostor pro odlišnou úpravu (čl. 25 odst. 4³⁸); podobná ustanovení obsahují ústavy Estonska (§ 36 odst. 2), Lotyšska (čl. 98 odst. 3), Litvy (čl. 13 odst. 2), Slovinska (čl. 47), Itálie (čl. 26) a Španělska (čl. 13 odst. 3);

- Německo vyslovilo souhlas s programem integrace v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (Hlava VI Smlouvy o EU), tím zároveň (revize *prostřednictvím* integrace) „umožnilo“ změnu čl. 16 odst. 2 Základního zákona prostřednictvím rámcového rozhodnutí (čl. 23 odst. 1 věta třetí Základního zákona). Odchylná úprava v čl. 16 odst. 2 větě druhé Základního zákona, která výslovně dovoluje vydání německého občana do členského státu EU plní jen funkci oznamovací³⁹.

Český Ústavní soud vzal do úvahy pozoruhodně rozsáhlou komparaci⁴⁰ úpravy vydávání v ostatních členských státech, a to i v těch, které upravují zákaz extradice pouze běžným zákonem. Svým nálezem ze dne 3. května 2006 dále ozřejmil českou ústavní úpravu vztahu k Evropské unii.

2. Harmonizace ex post: výklad, nebo úprava

Česká republika požaduje „soulad“ evropského a ústavního práva. Ten má být podle možností vytvořen *ex ante* (čl. 89 odst. 3 Ústavy ČR), nebo v případě nouze *ex post* (a). Transformace evropského zatýkacího rozkazu však nezavdala podnět ke změně ústavy (b).

a) Přednost a meze výkladu

Klíčová pasáž brněnského rozhodnutí se nachází v bodu 82: „Ústavní princip výkladu domácího práva souladně se závazky České republiky vyplývajícími z jejího členství v Evropské unii je omezen možným významem ústavního textu. Čl. 1 odst. 2 Ústavy tedy není ustanovením způsobilým libovolně měnit význam jakéhokoliv jiného výslovného ústavního ustanovení. Pokud domácí metodologie výkladu ústavního práva neumožňuje vyložit příslušnou normu souladně s evropským právem, je pouze na ústavodárci změnit ústav“.

Tím se soud v první řadě hlásí k principu vykládat vnitrostátní právo konformně s rámcovým rozhodnutím (*rahmenbeschlusskonforme Auslegung*), obsaženému v rozhodnutí ESD *Pupino*⁴¹. Když se však text ústavy konformnímu výkladu vzpírá, je „ústavní změna ... nezbytná“⁴², aby bylo možné přijmout zákon k transformaci rámcového rozhodnutí. Při tom všem se předpokládá, že národní zákonodárce musí plnit nutné úkoly vyplývající z unijního a komunitárního práva⁴³, a tudíž tvoří právo vázán povinností transformace – český Ústavní soud hovoří o transformačních předpisech, jejichž obsah je plně předurčen evropským právem, jako o „*ustanoveních svou povahou mandatorních*“ (bod 45 nálezu). Nezbytnost ústavní změny v této konstelaci je projevem české výhrady hierarchie a rozhodování, kterou republika uplatní buď včas („revize před integrací“), nebo opožděně. Po tomto dogmatickém předznamenání mohl soud nechat otevřenou otáz-

ku, jaký účinek přednosti postuloval pro rámcové rozhodnutí ESD (body 55 až 60). V Německu ještě není zcela jasné, zda je třeba transformační zákon, jehož obsah je předurčen rámcovým rozhodnutím, poměřovat standardem Základního zákona⁴⁴. Čl. 23 odst. 1 věta třetí Základního zákona však nerozlišuje mezi unijním a komunitárním právem. Pro unijní rámcová rozhodnutí platí totéž, co pro sekundární komunitární právo: Jejich neslučitelnost se Základním zákonem je jen zdánlivá; jsou „změnami“ Základního zákona, které jsou jako takové „umožněny“ čl. 23 odst. 1 větou třetí Základního zákona. Z toho plyne, že Základní zákon nepřipadá v úvahu jako měřítko přezkumu rámcových rozhodnutí, pokud jsou v souladu se Smlouvou⁴⁵.

Právě tím se synchronní integrační zákonodárství Německa – integrující a zároveň měnící ústavu⁴⁶ – liší od separačního v České republice, Polsku, Francii a všech ostatních státech, které sice stejně jako Německo vycházejí ze souladu, avšak přísně rozlišují integrační zákonodárství a změny ústavy. Pokud v jejich systému nedojde k nezbytné změně ústavy, vyvstává v něm pro již ratifikované, avšak protiústavní evropské právo výše vyložená otázka inkorporace (Portugalsko a Francie⁴⁷) nebo harmonizace (Polsko a Česká republika). V konceptu harmonizace je ale možné i vykládat ústavu konformně s rámcovým rozhodnutím.

b) Výklad české Listiny konformně s rámcovým rozhodnutím

Pokud žádná z variant inkorporace neučiní zadost závazkům České republiky v Evropské unii, „je nutno volit výklad, který podporuje realizaci tohoto závazku“ – přičemž Ústavní soud potvrdil toto výkladové pravidlo výslovně i pro čl. 14 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (bod 61 nálezu). V obratu „*nucení k opuštění své vlasti*“ spatřuje soud text, který lze vykládat „Prostor pro výklad“, který chyběl kolegům ve Varšavě (body 76n.), tedy Brno nalézá (body 64n.): „Časově omezené předání občana k trestnímu řízení probíhajícímu v jiném členském státě EU, podmíněné jeho následným opětovným předáním do vlasti“⁴⁸, tedy není a nemůže být nucením k opuštění vlasti ve smyslu čl. 14 odst. 4 Listiny“ (bod 53 nálezu).

V *prostoru svobody, bezpečnosti a práva*⁴⁹ (čl. 2 a 29 Smlouvy o EU, čl. 61 Smlouvy o ES) soud spatřuje „kvalitativně novou situaci“ a vyzdvihuje dva ústřední, vzájemně se podmiňující a umocňující prvky: vzájemnou důvěru mezi demokratickými státy Evropské unie a mobilitu občanů Unie (body 70 až 72 a 85 až 87 nálezu). „Právo občana na ochranu ze strany státu“ (body 70n.) v podobě prvotního státoprávního vztahu ochrany a poslušnosti je evropským právem posouváno a modernizováno do podoby vztahu výhod a odpovědnosti. „Evropský zatýkací rozkaz vychází z těchto realit“. Jako poživatelé výhod spojených s občanstvím EU

a jím zaručenou svobodou pohybu musí čeští občané „akceptovat též jistou míru odpovědnosti“ (body 70n.). Český Ústavní soud utvrzuje základní právo na zachování příslušnosti⁵⁰ stejně jako odpovědnost státu za vlastní občany (body 69, 84n.). To dokládá záruka, že v evropském prostoru svobody, bezpečnosti a práva jednotně a trvale platí standardy Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a hodnoty, „k nimž se náš stát přihlásil teprve po roce 1989“ (bod 86). Soud uchopil povinnosti státu a občana a nakonec došel k nové interpretaci státního občanství v Evropě, která odpovídá době a místu.

3. *Princip teritoriality: odůvodnění a meze předávání*

V tomto se brněnský nález velice jasně liší od svého protějšku z Karlsruhe, rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 18. července 2005. Český Ústavní soud v odůvodnění argumentuje velice podobně jako německý ústavní soudce *Gebhardt* ve svém odlišném stanovisku⁵¹, které marně doporučoval druhému senátu Spolkového ústavního soudu. Zároveň je však nápadný soulad (ve výsledku) obou rozhodnutí. Ze srovnávacího hlediska se znovu ukazuje, že Spolkový ústavní soud svůj „příslib ochrany“⁵² – právo občana na státní ochranu – sice vystavěl rétoricky působivě, ale poté jej omezil jen na měřítko principu teritoriality. V rozhodnutí dochází k závěru, že vydání německého státního občana k trestnímu stíhání pro činy, jejichž spáchání bylo rozhodujícím způsobem spojeno se zahraničím, je zpravidla obligatorní, zatímco u činů s rozhodující vazbou na tuzemsko je zpravidla vyloučeno. Ve třetí skupině zůstávají činy, při nichž bylo „zcela nebo částečně jednáno v Německu, avšak následek nastal v cizině“⁵³; v hraničních případech tohoto typu budou rozhodovat okolnosti. Spolkový ústavní soud konstatoval v národním zákoně „mezery v ochraně“, neboť zákon (ve znění prohlášeném za nicotné) nevylučoval vydání v případě čistě vnitrostátního činu. Tyto mezery však bylo možno vyplnit výkladem konformním s rámcovým rozhodnutím a výkladem ústavněkonformním. Obecně spočívá slabina německého rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu v tom, že sice omezuje přezkum ústavním soudnictvím jen na to, co je při transformaci ponecháno na uvážení státům, ale ani tím se systematicky nezabývá. Zbytkové pole působnosti národního základního práva, v tomto případě čl. 16 odst. 2 Základního zákona, je možné určit až poté, co jsou evropské právní akty vyloženy slovo od slova⁵⁴.

Český ústavní soud dochází ke dvěma souběžným výsledkům – totiž k výkladu ústavy konformnímu s rámcovým rozhodnutím a k ústavněkonformnímu výkladu transformačního předpisu: „Ústavní soud vychází z toho, že předání českého občana nebo jiné osoby

oprávněně se zdržující na území České republiky za účelem jejího trestního stíhání do jiného členského státu EU bude pravidelně připadat v úvahu pouze tehdy, pokud k jednání znamenajícímu spáchání trestného činu došlo nikoli v České republice, ale v jiném členském státě Unie. Pokud dojde ke spáchání trestného činu dílem v zahraničí, dílem v České republice, bude připadat v úvahu trestní stíhání v České republice. Tím vznikne překážka pro předání dané osoby k trestnímu řízení do zahraničí [srov. § 411 odst. 6 písm. d) tr. řádu], pokud nebude, s ohledem na povahu daného jednání, účelnější stíhání v jiném členském státě EU, např. proto, že v tomto státě je rozhodující důkazní materiál, skutek se odehrál převážně v tomto státě apod. ... Článek 4 odst. 7 Rámcového rozhodnutí⁵⁵ sice nebyl výslovně v českém právním řádu implementován, ale v souladu s principem ústavně konformní interpretace musí český justiční orgán vzít na zřetel důvěru českých státních občanů v to, že jejich jednání na území České republiky je regulováno českým trestním právem.“⁵⁶

III. SHRNUTÍ V TEZÍCH

1. Česká republika si osvojila výhradu suverenity členského státu EU v trojí podobě (jako výhradu kvantity, výhradu přezkumu a výhradu hierarchie a rozhodování), obzvláště pak jako výhradu hierarchie a rozhodování: Česká republika předpokládá *soulad* evropského a ústavního práva, kterého je *dosahováno harmonizací* – pokud možno před přenesením pravomocí na EU/ES (*revize před integrací*), je-li to třeba, tak i *ex post*.

2. V případě rozporu mezi aktem sekundárního práva, který je v souladu se smlouvami, a ústavy (*prolamující právní akt*) staví Česká republika na první místo eurokonformní výklad, na druhé pak úpravu (evropského právního aktu nebo ústavy), aby byl přes počáteční opominutí nastolen soulad.

3. Česká republika se stejně jako Německo a Polsko ohrazuje proti *vybočujícímu právnímu aktu*: proti takovému aktu sekundárního komunitárního nebo unijního práva, který se opírá o kompetence sice přenositelné (na rozdíl od absolutně vybočujícího právního aktu), avšak integračním zákonodárstvím nepřenesené.

4. Předpokladem *absolutně vybočujícího právního aktu* je existence materiálních mezí integračního zákonodárství ve vnitrostátní úpravě vztahu k Evropské unii a jejich překročení. Srovnatelně s čl. 79 odst. 3 Základního zákona vede Česká republika tuto hranici prostřednictvím čl. 9 odst. 2, 3 Ústavy ČR, který chrání základy a podstatné náležitosti demokratického právního státu před změnami ústavy, integračním zákonodárstvím, tvorbou sekundárního práva a výkladem.

5. Česká republika odděluje integrační zákonodárství (čl. 10a Ústavy ČR) a změny ústavy. Toto rozdělení má za následek *revizi před integrací* na návrh

k předběžnému přezkumu mezinárodní smlouvy (čl. 87 odst. 2 Ústavy ČR), eventuálně překážku bránící ratifikaci (čl. 89 odst. 3 Ústavy ČR), popř. ztroskotání ratifikace – a při ratifikaci *bez* revize snad i prolamující právní akt (srov. tezi č. 2).

6. Tento princip oddělení se projevuje také v jednání ministra v Radě. Německý ministr se může s oporou v čl. 23 odst. 1 věta třetí Základního zákona podílet na rozhodnutí o aktu sekundárního práva měnícím ústavu, pokud takový akt zůstává v mezích smlouvou vytyčeného programu integrace. Naproti tomu český ministr musí brát ohled na české ústavní právo, pokud nedošlo k „revizi před integrací“ – tzn. důsledky programu integrace měnící ústavu nebyly anticipovány: V takové situaci může buď hlasovat proti sekundárnímu právnímu aktu (bod 117 nálezu), nebo po usnesení naléhat na dodatečnou změnu ústavy.

7. Svým rozhodnutím k evropskému zatýkácímu rozkazu udržel český Ústavní soud rovnováhu mezi otevřenou státností a ochranou ústavy. Šetrná harmonizace byla možná prostřednictvím výkladu konformního s rámcovým rozhodnutím. Na jejím konci se nachází dobově a prostorově odůvodněná interpretace státního občanství v Evropě. Základní právo na zachování příslušnosti zůstává dále pod ochranou evropského práva i ústavy.

Summary

The European arrest warrant caused constitutional problems in several member states of the EU because it confronts supranational integration with the traditional concept of state sovereignty in a special way. This essay shows how the Czech Constitutional Court solved this problem and managed to find a reliable balance between open statehood and the protection of the national constitutional identity. The Czech way of a “careful harmonization” is compared to the solutions of other EU member states and analyzed for its significance in the fields of the tension between the transfer of sovereignty and the preservation of sovereignty as well as of the future concept of nationality in Europe. In the end, the author states that Brno has brought the questions mentioned to a solution that is both appropriate at the present stage and fit for future challenges.

* Prof. Dr. Ulrich Hufeld, *profesor státního a evropského práva na Andrássyho univerzitě v Budapešti*. Budapešť, Heidelberg.

¹ Rozsudek polského Ústavního tribunálu ze dne 11. května 2005, K 18/04, citovaný podle neoficiálního německého shrnutí in *B. Banaszkiwicz*, *Entscheidungen des Verfassungsgerichtshofes der Republik Polen seit dem Inkrafttreten der neuen Verfassung bis zum Urteil über die EU-Mitglied-*

schaft (1997–2005), Varšava, 2006, s. 309 (č. 7). Pro analýzu a srovnání s německou výhradou kvantity viz *U. Hufeld*, *Der staatliche Souveränitätsvorbehalt in der EU: Polen als Paradigma*, in: *E. Bos/J. Dieringer* (Hrsg.), *Die Europäische Union nach der Osterweiterung*, Wiesbaden 2008.

² Srov. rozhodnutí českého Ústavního soudu ze dne 8. března 2006, Pl. ÚS 50/04: „delegace části pravomocí“.

³ Formulace z rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 3. července 2007, 2 BvE 2/07 – Tornado, sub B II 2 b.

⁴ Spolkový ústavní soud na místě uvedeném v pozn. č. 3. V Maďarsku zabraňuje jednání *ultra vires* § 2/A odst. 1 ústavy.

⁵ Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu BVerfGE 89, 155 (188) – Maastricht; Spolkový ústavní soud na místě uvedeném v pozn. č. 3 s odkazem na BVerfGE 58, 1 (37); 68, 1 (102); 77, 170 (231); 89, 155 (188); 104, 151 (195). K tomu odpovídající výhradě přezkumu v Polsku viz *Hufeld*, dílo cit. v pozn. č. 1.

⁶ Spolkový ústavní soud na místě uvedeném v pozn. č. 5.

⁷ Čl. 10 věta druhá Ústavy ČR: „...stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva“. Tomu přibližně odpovídá čl. 5 odst. 4 věta druhá bulharské ústavy.

⁸ Čl. 91 odst. 3 polské ústavy: „Právo vytvořené mezinárodní organizací je přímo použitelné a má v případě rozporu se zákonem přednost, pokud to vyplývá z mezinárodní smlouvy, která zakládá mezinárodní organizaci a která byla ratifikována Polskou republikou.“

⁹ „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

¹⁰ Stejně tak bulharská ústava v čl. 85 odst. 4: „Uzavření mezinárodní smlouvy, která vyžaduje změnu ústavy, musí předcházet přijetí těchto změn.“ Tomu odpovídá čl. 54 francouzské ústavy, čl. 95 odst. 1 španělské ústavy, čl. 279 odst. 4 portugalské ústavy.

¹¹ Reprezentativně španělský ústavní soud ze dne 13. prosince 2004, prohlášení DTC 1/2004; německý překlad v *Europarecht*, roč. 2005, s. 339.

¹² Reprezentativně čl. 23 odst. 1 věta třetí Základního zákona.

¹³ Rozhodnutí ESD ze dne 3. května 2007, C-303/05 – Evropský zatýkácí rozkaz.

¹⁴ 2002/584/JI, Úřední věstník L 190, s. 1.

¹⁵ Polský Ústavní tribunál na místě uvedeném v pozn. č. 1 (č. 12), rovněž jeho rozhodnutí ze dne 27. dubna 2005, P 1/05 in *Banaszkiwicz*, dílo cit. v pozn. č. 1, s. 300; *Hufeld*, dílo cit. v pozn. č. 2; kriticky *U. Haltern*, *Europarecht*, 2. Aufl. Tübingen 2007, marg. 1013n.

¹⁶ K tomu čl. 190 odst. 3 polské ústavy.

¹⁷ Rozhodnutí č. 2004–496 DC ze dne 10. června 2004, *Europäische Grundrechte-Zeitschrift*, roč. 2005, 49 (50, č. 7); k tomu *T. M. Pfeiffer*, *Zur Verfassungsmäßigkeit des Gemeinschaftsrechts in der aktuellen Rechtsprechung des französischen Conseil constitutionnel*, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, roč. 2007, s. 469 (477n., 484–487); *C. Walter*, *Der französische Verfassungsrat und das Recht der Europäischen Union*, *Europäische Grundrechte-Zeitschrift*, roč. 2005, s. 77 (80n.); *Hufeld*, dílo cit. v pozn. č. 1, sub 4.2.

¹⁸ K tomu blíže *Hufeld*, dílo cit. v pozn. č. 1, sub 4.3.

¹⁹ Čl. 278 odst. 1 portugalské ústavy.

²⁰ Čl. 133 odst. 2 polské ústavy.

²¹ „Rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byl podle čl. 87 odst. 2 vysloven nesoulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, brání ratifikaci smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn.“ K tomu již výše, v textu u pozn. č. 11.

²² K tomu viz výše, v textu u pozn. č. 15.

²³ V německém překladu *O. Luchterhandt/C. Starck/A. Weber* (Hrsg.), *Verfassungsgerichtsbarkeit in Mittel- und Osteuropa*, Teilband II, Baden-Baden 2007, s. 281-320.

²⁴ K důvodům této úpravy *P. Holländer/M. Hofmann*, *Verfassungsgerichtsbarkeit in der Tschechischen Republik*, in: *O. Luchterhandt/C. Starck/A. Weber* (Hrsg.), *Verfassungsgerichtsbarkeit in Mittel- und Osteuropa*, Teilband I, Baden-Baden 2007, s. 201n.

²⁵ § 71a odst. 1 písm. b); oprávnění menšin podat návrh je dáno podle § 71a odst. 1 písm. c) i tehdy, když se o ratifikaci konalo referendum.

²⁶ Čl. 149 odst. 1 bod 4 (předběžný přezkum mezinárodních smluv) ve spojení s čl. 150 odst. 1 (návrh je oprávněna podat pětina poslanců, prezident, ministerská rada, Nejvyšší kasační soud, Nejvyšší správní soud, generální prokurátor).

²⁷ K tomu odkazy v pozn. č. 17.

²⁸ Nález pléna Ústavního soudu Pl. ÚS 66/04 ze dne 3. května 2006, vyhlášený ve Sbírce zákonů pod č. 434/2006, v řízení o abstraktní kontrole ústavnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy ČR na základě návrhů skupiny poslanců a skupiny senátorů (§ 64 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu). Plénum rozhodlo většinou proti odlišnému stanovisku soudkyně *Elišky Wagnerové* a *Vlasty Formánkové* a odlišnému stanovisku soudce *Stanislava Balíka*.

²⁹ K tomu viz též Komise o provádění rámcového rozhodnutí ze dne 11. července 2007, KOM (2007) 407.

³⁰ Bod 3 českého rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.

³¹ K tomu *U. Hufeld*, Art. 16 GG: Ausbürgerung und Auslieferung im Kontext, *Juristische Arbeitsblätter*, roč. 2007, s. 41.

³² BVerfGE 113, 273 (294) – Europäischer Haftbefehl; tam i následující věta: „Vztahu občana ke svobodné demokratické společnosti je vlastní, že občan zásadně nemůže být z tohoto svazku vyloučen“.

³³ Stanovisko generálního advokáta ze dne 12. září 2006, C–303/05, body 41–45 (citace: 41, 45); k tomu *C. Schönberger*, *Unionsbürger*, Tübingen 2005, s. 254n.

³⁴ K tomu viz výše, text u pozn. č. 16 a následujících.

³⁵ K tomu zpráva Komise (pozn. č. 29), s. 6.

³⁶ *P. Pfützner*, *Der Europäische Haftbefehl und seine Umsetzung in das französische Recht*, eucrim 2006, s. 29 (30n. s pozn. č. 7 a 28), vyvozuje nutnost přizpůsobení ústavy nikoli z povinnosti vydat i vlastního státního občana, nýbrž z odklonu od principu odepřít vydávání k trestnímu stíhání pro politické delikty.

³⁷ Čl. 33 odst. 1 rámcového rozhodnutí (ustanovení týkající se Rakouska) a § 5 spolkového zákona o justiční spolupráci v trestních věcech s členskými státy Evropské unie (BGBl. I Nr. 36/2004); jde o „ústavní ustanovení“ ve smyslu § 44 odst. 2 Spolkového ústavního zákona: ústavní právo v běžném zákoně. Ačkoli se Rakousko řídí principem „revize prostřednictvím integrace“, transformuje do ústavních zákonů a ustanovení ty směrnice a ta rámcová rozhodnutí, která jsou v rozporu s rakouskou ústavou; k tomu *F. Schultes*, *Sekundäres Gemeinschaftsrecht und die österreichische Bundesverfassung*, *Jahrbuch für Vergleichende Staats- und Rechtswissenschaften* 2008.

³⁸ Změna ústavy ze dne 25. února 2005, DV Nr. 18/2005.

³⁹ *U. Hufeld*, *Der Europäische Haftbefehl vor dem BVerfG*, *Juristische Schulung*, roč. 2005, s. 865 (866n.). *M. Heger*, *Der europäische Haftbefehl: Zur Umsetzung europäischer Vorgaben in Deutschland*, *ZIS* 2007, s. 221 (223 s pozn. č. 25) bere v úvahu funkci politického (ne právního) zmocnění: kdyby nedošlo ke změně čl. 16 odst. 2 Základního zákona, spolková vláda by v Radě nesouhlasila.

⁴⁰ K „evropeizaci národních ústavněprávních doktrín a ústavního soudnictví“ viz *Häberlem P.*, *Europäische Verfassungslehre*, 4. vyd., Baden-Baden 2006, s. 93n.

⁴¹ Bod 81 nálezu k evropskému zatýkacímu rozkazu a rozsudek ESD ze dne 16. června 2005, C–105/03 *Maria Pupino*; za všechny *T. Giegerich*, *Verschmelzung der drei Säulen der EU durch europäisches Richterrecht?*, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, roč. 2007, s. 351 (371–274, 277).

⁴² Body 78 a 82 (odchylně od zásady uvedené v bodu 52) nálezu k evropskému zatýkacímu rozkazu.

⁴³ Tam, kde je státu při transformaci ponecháno uvážení, je vázanost ústavou samozřejmá: bod 54 nálezu k evropskému zatýkacímu rozkazu; v Německu *J. Masing*, *Vorrang des Europarechts bei umsetzungsgebundenen Rechtsakten*, *Neue Juristische Wochenschrift*, roč. 2006, s. 264 (265).

⁴⁴ Nejasně BVerfGE 113, 273 (301) – *Europäischer Haftbefehl*.

⁴⁵ Tak ve výsledku shodně *Giegerich*, dílo cit. v pozn. č. 42, s. 377, *Masing*, dílo cit. v pozn. č. 44, s. 266n., *W. Schroeder*, *Neues vom Rahmenbeschluss – ein verbindlicher Rechtsakt der EU*, *EuR* 2007, s. 349 (358n.); *Hufeld*, dílo cit. v pozn. č. 32, s. 42; *S. Mißling*, *Die bundesverfassungsgerichtliche Kontrolle so gen. umsetzungsgebundener Rechtsakte im Bereich der polizeilichen und justiziellen Zusammenarbeit nach dem EUV*, *EuR* 2007, s. 261; viz též *H. Baddenhausen/J. Pietsch*, *Rahmenbeschlüsse der Europäischen Union*, *DVBl.* 2005, s. 1562 (1564n.).

⁴⁶ Anebo změnu ústavy umožňující, jak vyplývá z obou variant v čl. 23 odst. 1 větě třetí Základního zákona.

⁴⁷ K tomu viz výše, text u pozn. č. 27.

⁴⁸ Čl. 5 bod 3 rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacímu rozkazu.

⁴⁹ K tomu příspěvky ve sborníku *P.–C. Müller-Graff* (Hrsg.), *Der Raum der Freiheit, der Sicherheit und des Rechts*, Baden-Baden 2005.

⁵⁰ Bod 64 nálezu k evropskému zatýkacímu rozkazu; čl. 14 odst. 4 Listiny jako zákaz „nutit státního občana České republiky k opuštění vlasti“.

⁵¹ BVerfGE 113, 339–348.

⁵² BVerfGE 113, 273 (295).

⁵³ BVerfGE 113, 273 (295).

⁵⁴ *Masing*, dílo cit. v pozn. č. 43, s. 267; *U. Hufeld*, *Die Binnenverwirklichung von Freiheit und Grundrechtsschutz in der Europäischen Union als Grundlage europäischer Glaubwürdigkeit*, in: *P.–C. Müller-Graff* (Hrsg.), *Die Rolle der erweiterten Europäischen Union in der Welt*, Baden-Baden 2006, s. 285 (291n.).

⁵⁵ Toto ustanovení dává možnost odepřít výkon rozkazu, pokud byl trestný čin spáchán zcela nebo částečně na území vykonávajícího státu.

⁵⁶ Body 110–111 nálezu k evropskému zatýkacímu rozkazu, viz též body 112 a 114n. Tomu odpovídá odlišné stanovisko soudce *Gerhardta*, BVerfGE 113, 338 (343, 344n.).